

Startnotitie plattelandsvisie gemeente Dalfsen

uitwerking op de Omgevingsvisie 1.0

Startnotitie plattelandsvisie gemeente Dalfsen

uitwerking op de Omgevingsvisie 1.0

CONCEPT

Auteur: M.J. Gorter, MSc
Eenheid: Ruimtelijke ontwikkeling
Datum: 2 augustus 2023
Versie: 1.0

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 <i>Aanleiding</i>	4
1.2 <i>Probleemstelling en doelstelling</i>	4
2 Context.....	5
2.1 <i>Wet- en regelgeving</i>	5
2.2 <i>Gemeentelijke kaders</i>	6
3 Uitgangspunten	9
3.1 <i>Inhoudelijke uitgangspunten</i>	9
3.2 <i>Procesmatige uitgangspunten</i>	10
4 Organisatie en proces.....	10
4.1 <i>Organisatie en betrokkenen</i>	10
4.2 <i>Aanpak</i>	11
4.3 <i>Planning</i>	11
4.4 <i>Communicatie</i>	12
5 Randvoorwaarden.....	12
5.1 <i>Capaciteit</i>	12
5.2 <i>Budget</i>	12
5.3 <i>Risico's</i>	12

1 Inleiding

Het platteland is in beweging. Nooit eerder waren er zoveel ontwikkelingen gaande in het landelijk gebied. Veranderingen die zich voordoen zijn schaalvergroting, functiewijziging, leegstand en het verdwijnen van landschappelijke elementen. Daarnaast zijn er in het buitengebied grote opgaven zoals de stikstofproblematiek, transitie van de landbouwsector, asbestsanering, energieopwekking, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, etc. De aangekondigde transitie van de landbouw en het platteland met daarbij ook de natuuropgaven (waaronder stikstof en water) vragen veel van onder andere de agrarische ondernemers. De sector investeert waar mogelijk in nieuwe en aangepaste vormen van landbouw om een goed toekomstperspectief te behouden. Het leidt tot veel vragen bij agrariërs over de toekomstmogelijkheden van het bedrijf of het erf. Maar het leidt ook tot onzekerheid en zwaardere sociale problematiek. Er komen erven vrij waar een nieuwe invulling voor wordt gezocht, bijvoorbeeld via rood voor rood. Daarnaast merken bewoners en gebruikers van het landelijk gebied dat hun leefomgeving verandert en ontstaan er initiatieven om hier op een positieve manier aan bij te dragen, bijvoorbeeld op het gebied van biodiversiteit. Het vraagt goede afstemming met verschillende sectoren en initiatiefnemers van (nieuwe) grote ruimtevragen om het landschap haar kwaliteiten te doen behouden en tegelijkertijd een duurzaam verdienmodel voor agrarische bedrijven te creëren.

Er is daarom behoefte aan duidelijkheid en perspectief, waarvoor vooral Rijk en provincies aan de lat staan om deze te verschaffen. De vele opgaven moeten in verschillende beleidstrajecten en programma's integraal benaderd worden. Deze processen spelen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Lopende trajecten zijn bijvoorbeeld het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), de regionale energiestrategie (RES) de verstedelijkingsstrategie regio Zwolle en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie. Uit deze trajecten komen regels en maatregelen, waar wij ons als gemeente Dalfsen ook aan moeten houden. De gemeenteraad wil graag een plattelandsvisie waarin staat hoe de gemeente Dalfsen naar haar platteland kijkt en welke (beleids-)ruimte geboden wordt om de leefbaarheid van het platteland voor bewoners, gebruikers en ondernemers in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren.

1.1 Aanleiding

In chronologische volgorde zijn de volgende zaken aanleiding voor de plattelandsvisie: [de Omgevingsvisie 1.0](#), [het raadsamendement in het kader van de Omgevingsvisie 1.0](#) ('22) en [het coalitieakkoord 'Veel te doen in Dalfsen'](#) ('22). In paragraaf 2.2 wordt hier verder op ingegaan.

In de Omgevingsvisie 1.0 staan de ambities en keuzes voor 2040 opgeschreven, gericht op de verschillende gebieden in de gemeente Dalfsen. De Omgevingsvisie kent vier gemeente brede ambities met deelambities, waarvan een eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend platteland één is. **Ambitie 3: een eigentijds, aantrekkelijk en onderscheiden platteland** ([pg. 17](#)). Deelambitie drie luidt als volgt:

'We stellen een programma platteland op waarin de samenhang tussen de bestaande waarden en functies en nieuwe ontwikkelingen naar voren komt. Thema's die hierbij in ieder geval relevant zijn:

- a) Balans tussen wonen, werken en recreatie;*
- b) Versterken van de natuur, landschap en cultuurhistorische waarden in het algemeen en de biodiversiteit in het bijzonder;*
- c) Positie en perspectief van nieuwe ontwikkelingen in het gebied.'*

Deze startnotitie is de eerste stap richting de gewenste uitwerking van de Omgevingsvisie 1.0 voor het landelijk gebied, zoals verwoord in bovenstaande ambitie.

1.2 Probleemstelling en doelstelling

Het landelijk gebied is in beweging en veel opgaven moeten een plek krijgen in dit landelijk gebied. De plattelandsvisie moet antwoord geven op de vraag hoe de gemeente met haar beleid bij kan dragen aan en mogelijk kan versterken van de leefbaarheid van het platteland (definitie: zie paragraaf 3.1) leefbaar en perspectief kan geven aan bewoners, gebruikers en ondernemers op het platteland. Het is

niet de bedoeling om voor het platteland een nieuwe Omgevingsvisie te maken. De hoofdlijn blijft staan in de Omgevingsvisie

1.0 en de Omgevingsvisie blijft het document waar de ambitie en de langetermijnvisie op het fysieke domein van de gemeente Dalfsen in staat.

De Omgevingsvisie is echter vrij hoog over en op sommige vlakken te abstract om richting te kunnen geven aan concrete initiatieven. De plattelandvisie moet voor het platteland de ambitie en langetermijnvisie daarom verder uitwerken en moet daarmee gezien worden als een uitwerking van de Omgevingsvisie. Het moet invulling geven aan de ruimte die de gemeenten hebben na de richting die wordt gegeven in het nationaal en provinciaal programma landelijk gebied (NPLG/PPLG). Daarnaast moet het input kunnen geven aan gebiedsprocessen die gestart worden vanuit het PPLG. Onderdeel van de visie en/of het voorstel hierover moet ook zijn hoe uitvoering gegeven kan worden aan de inhoud van de plattelandvisie. Het kan bijvoorbeeld ingestoken worden als gemeentelijk programma en al het beleid/de beleidsregels voor het landelijk gebied bevatten. De vraag hierbij is ook nog of plattelandvisie de juiste benaming is, of dat het bijvoorbeeld gemeentelijk programma landelijk gebied moet zijn.

Hiermee wordt **de probleemstelling** als volgt gedefinieerd:

- De Omgevingsvisie 1.0 is te abstract om richting te kunnen geven aan concrete initiatieven en ontwikkelingen in het landelijk gebied. De Omgevingsvisie moet daarom verder gebiedsgericht uitgewerkt worden.
- Er wordt gezocht naar concrete instrumenten, of naar verrijking van bestaande instrumenten, om bij te kunnen dragen aan de instandhouding of verbetering van de leefbaarheid van het landelijk gebied. Hierbij is een nieuw verdienmodel van agrarische ondernemers een belangrijk aandachtspunt.
- Er bestaat de wens om in de komende gebiedsprocessen die gestart gaan worden vanuit het PPLG input te kunnen leveren vanuit de gemeente. Het gaat hiermee vooral over de sociaaleconomische aspecten en lokale koppelkansen.

Het **doel** voor de plattelandvisie wordt daarom als volgt geformuleerd:

Doel: een integrale visie vormen op de toekomst van het landelijk gebied, als uitwerking op de Omgevingsvisie 1.0. Hierin komt de samenhang tussen de bestaande waarden en functies en nieuwe ontwikkelingen naar voren. De plattelandvisie geeft duidelijk richting aan nieuwe ontwikkelingen en draagt bij aan het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de leefbaarheid van het landelijk gebied

2 Context

2.1 Wet- en regelgeving

Voor het opstellen van een plattelandvisie geldt geen specifieke landelijke wet- en regelgeving voor wat betreft vorm en inhoud. Wel zijn er andere overheden, zoals het Rijk en de provincie Overijssel, die een aantal kaders of opdrachten meegeven. De een is harder dan de ander. Wel is duidelijk dat deze documenten of beleidsstukken richting geven aan de ontwikkelingen in het landelijk gebied en bepalen waar de gemeentelijke beleidsruimte in zit. Het gaat hierbij om in ieder geval de volgende stukken (lijst is zo volledig mogelijk, maar niet uitputtend).

Vanuit het Rijk:

- De [nationale omgevingsvisie](#) (NOVI)
- Het nationaal programma landelijk gebied (NPLG), hiervan is op moment van schrijven slechts [een startnotitie](#) beschikbaar.
- De kamerbrief [water en bodem sturend](#)

Vanuit de Regio:

- [Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle](#) (NOVEX-gebied): Warme Harten in een Klimaatadaptieve Delta
- [De Regionale Energie Strategie](#) (RES)

Vanuit de provincie Overijssel:

- [Het fundament](#) van de Omgevingsvisie provincie Overijssel: Overijssel voor Elkaar!
- Het [ontwerp provinciaal programma landelijk gebied](#) (PPLG)
- Het [concept gebiedsprogramma Vechtdal](#) (gebiedsgerichte uitwerking PPLG)
- De [landbouwvisie](#) van de provincie Overijssel
- De brief van de provincie Overijssel over VAB (bijgevoegd als bijlage)

Het [nieuwe coalitieakkoord van gedeputeerde staten](#) van de provincie Overijssel geeft ook richting in de koers van het provinciaal beleid, al is het geen formeel beleidsstuk.

Veel van deze beleidsstukken zijn nog in ontwikkeling, wat betekent dat er gedurende proces nieuwe kaders of opgaven kunnen ontstaan.

2.2 Gemeentelijke kaders

[Toekomstvisie 'Voor Elkaar'](#)

De in 2019 opgestelde Toekomstvisie 'Voor Elkaar' geeft aan wat Dalfsenaren belangrijk vinden en hoe ze de toekomst zien. De intentie van het visiedocument is richting geven aan de Dalfser gemeenschap om de onderlinge verbinding te blijven koesteren en ontwikkelen. Ook over het landelijk gebied wordt een aantal zaken gezegd. Zo staat er dat de gemeente met elkaar het gesprek aan wil over de uitdagingen, leefbaarheid en de kansen met betrekking tot het buitengebied. Boeren en het boerenleven zijn onlosmakelijk verbonden met de identiteit van de gemeente Dalfsen. De gemeente Dalfsen wil daarom als gemeenschap samenkomen en meewerken aan verandering in het teken van duurzaamheid en het behoud van de leefbaarheid van ons buitengebied. Daarbij blijft gezocht worden naar kansen voor economische ontwikkeling en nieuwe functies, zowel in de kernen als in het buitengebied. Daarbij zoekt de gemeente de samenwerking op met ondernemers en organisaties uit de regio en andere omliggende gemeenten. Zo laat de gemeente zich inspireren door ontwikkelingen in verschillende sectoren buiten onze grenzen, maar blijft hij daarbij wel trouw aan de identiteit als groene gemeente waarin de ervaring van rust, ruimte en het buitenleven centraal staat. In de gemeente leven we niet alleen samen met elkaar, maar ook met alle planten en dieren om ons heen. Ondanks onze goede bedoelingen en actieve natuurbescherming neemt de biodiversiteit wereldwijd de afgelopen decennia alleen maar af. De gemeente maakt zich hier zorgen over, want de natuur in onze gemeente is ons enorm dierbaar. Hoewel dit probleem van deze omvang niet in de dorpen opgelost gaat worden, wordt wél de verantwoordelijkheid gevoeld om zorg te dragen voor dit stukje van de wereld.

[Coalitieakkoord](#)

Ook het coalitieakkoord uit 2022 spreekt zich uit over een op te stellen plattelandsvisie. Het is geen door de raad vastgesteld kader, maar geeft wel enkele aanknopingspunten die van belang kunnen zijn voor het vervolg.

- De coalitie wil een visie op het platteland vormen. Hierbij worden de (agrarische) ondernemers actief benaderd om hun ambities kenbaar te maken. Ook voor passende particuliere initiatieven staat de coalitie open. De coalitie vindt het van belang dat voor lokale agrarische ondernemers langjarig perspectief geboden wordt in relatie tot natuurbeheer en onderhoud van het buitengebied.
- De coalitie is trots op het platteland en de openbare ruimte. De coalitie wil dat er ingezet wordt op het onderhouden de openbare ruimte op een niveau dat er in de toekomst geen grote achterstanden ontstaan. En dat het veilig blijft. Het groene karakter maakt dat het in de gemeente Dalfsen prettig leven is. De coalitie vindt rust, ruimte en gezondheid belangrijk.
- Om de leefbaarheid op het platteland te bevorderen wil de coalitie nieuwe invullingen van gebouwen faciliteren en combinaties van functies mogelijk maken.
- De coalitie wil de mogelijkheden om te wonen in het buitengebied vergroten, vooral ook waar dat zorgt voor een kwaliteitsverbetering.

Omgevingsvisie 1.0

In februari van 2022 heeft de gemeenteraad van Dalfsen de Omgevingsvisie 1.0 vastgesteld. In deze visie staan de ambities, strategische keuzes en gebiedsagenda's gericht op de verschillende gebieden in de gemeente, zo ook het landelijk gebied. Eén van de ambities in de Omgevingsvisie 1.0 is een eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend platteland, waar ingezet wordt op een transitie naar een duurzame en toekomstbestendige agrarische sector. Daarnaast worden mogelijkheden geboden voor nieuwe functies op agrarische erven, waarbij de waarden en kwaliteiten van het landelijk gebied de kaders zijn. Als laatst wordt de ambitie uitgesproken om een programma platteland (plattelandvisie) op te stellen waarin de samenhang tussen de bestaande waarden en functies en nieuwe ontwikkelingen naar voren komt.

Elk gebied kent haar eigen waarden en kenmerken en de Omgevingsvisie is daarom ingedeeld in deelgebieden. Een paar belangrijke opgaven of ambities die een plek in het landelijk gebied krijgen, zijn: zoekgebied voor grootschalige energieopwekking Dalfserveld-West in het Weids platteland en de landgoederenzone in de gebieden Variatie rond de Vecht en Parels in het landschap als groene buffer tussen stads Zwolle en landelijk Dalfsen. Daarnaast kent het Weids platteland mogelijkheden voor modernisering, verduurzaming en innovatie, mits passend binnen de landschappelijke waarden. Rondom Lemelerveld worden juist kansen voor een verbindingzone voor natuurwaarden in combinatie met recreatie gezien.

Relatie tot de Omgevingsvisie 1.0 en de Omgevingswet

De Omgevingsvisie is het overkoepelend beleid voor de fysieke leefomgeving en vertrekpunt voor nieuw beleid. De Omgevingsvisie is een dynamisch document met een beleidscyclus, wat betekent dat waar nodig of gewenst, de visie herzien kan worden te kunnen bijsturen of aan te passen aan dan actuele vragen. Zo kan sectoraal beleid wat is opgesteld, verwerkt worden in de Omgevingsvisie. Of de Omgevingsvisie kan bijgestuurd worden omdat nieuwe, onverwachte ontwikkelingen of opgaven daarom vragen.

Er zullen zich constant ontwikkelingen voordoen die vragen om nieuw (sectoraal) beleid voor de fysieke leefomgeving (bijv. nieuwe doelen op het vlak van duurzaamheid). Of ambities en doelen moeten eerst nader uitgewerkt worden voordat er over gegaan kan worden tot uitvoering (bijv. verkenning bedrijventerreinen) of om ze concreter en toepasbaar te maken (bijv. beleidsregels voor ontwikkelingen in het buitengebied). Dit laatste kan bijvoorbeeld aan de hand van een programma, een nieuw instrument onder de Omgevingswet waar beleid sectoraal of gebiedsgericht uitgewerkt kan worden. Er wordt gekeken of de plattelandvisie, als uitwerking op de Omgevingsvisie, opgesteld kan worden in de vorm van een programma. Daarmee wordt aangesloten bij de vormen die het Rijk (nationaal programma landelijk gebied) en de provincies (provinciaal programma landelijk gebied) kiezen.

Zoals gezegd kan het zo zijn dat informatie die opgehaald wordt in het traject om te komen tot een plattelandvisie, aanleiding geeft om de Omgevingsvisie op delen aan te passen. Dit omdat ze van strategischer, overkoepelende aard zijn. Dit kan dan meegenomen worden in de beleidscyclus voor de Omgevingsvisie 2.0, welke in 2024 wordt opgestart.

Beleidsplan inwonerbetrokkenheidsbeleid: Met Elkaar

De gemeente Dalfsen hecht grote waarde aan het betrekken van inwoners. Samen zorgen we ervoor dat we op een fijne plek wonen, werken en leven. In het inwonerbetrokkenheidsbeleid staat op papier hoe de gemeente dit denkt vorm te geven, zodat het samenspel soepel verloopt en iedereen weet waar zij aan toe zijn. Zowel wanneer de gemeente met een initiatief naar de inwoners gaan als wanneer een inwoner zelf met een initiatief aan de slag gaat Het beleidsplan is verwerkt in een [Inspraak- en participatieverordening](#). Hierin staat bijvoorbeeld dat vooraf een projectplan opgesteld moet worden waarin aangegeven wordt hoe met participatie wordt omgegaan. Beide geven een belangrijke kaders voor het vervolgtraject van de plattelandvisie.

Beleidsplan Preventiebeleid: Dalfsen vitaal en veerkrachtig

Preventiebeleid in de gemeente Dalfsen betekent het waar mogelijk voorkomen van problemen voor iedereen. De sociale basis wordt zo georganiseerd dat de zelfredzaamheid van inwoner(s) wordt bevorderd en vragen vroeg worden gesignaleerd en beantwoord. De gemeente Dalfsen wil dat iedereen die mee wil doen, ook mee kan doen. Want actief zijn zorgt voor meer zingeving en een betekenisvol leven. Daardoor voel je je gezond.

[Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte: Buiten voor Elkaar](#)

De openbare ruimte vormt de woon-, leef-, werk- en recreatie-omgeving van velen. Een goede openbare ruimte heeft een belangrijke betekenis, laat mensen zich thuis voelen en draagt bij aan positieve gezondheid, sociale veiligheid, vastgoed-ontwikkeling en de economische positie van een gebied. De openbare ruimte is daarmee van ons allemaal. Het IBOR bevat het overkoepelende kader voor het beheer van de openbare ruimte.

[Actie- en Beleidsplan Biodiversiteit: Voor Elkaar in het groene landschap](#)

Het actie- en beleidsplan geeft invulling aan vier sporen:

1. Eén visie voor groen- en biodiversiteitsbeleid voor de gehele gemeente.
2. Drie-sporen: meer samenhang in beheer, inrichting en gebruik openbare ruimte.
3. Behouden en versterken van de groene identiteit van de kernen en het buitengebied ter bevordering van de biodiversiteit.
4. Groen en biodiversiteit is meer dan de som der delen.

Vanuit de kaders zet de gemeente Dalfsen onder meer in op het versterken van ecologische verbindingen en structuren in het groene landschap, op ecologisch bembbeheer, op natuurlijke beheersing van de eikenprocessierups, bestrijding van invasieve exoten en het terughoudend zijn met het afstoten van openbaar (snipper) groen. In het beleidsplan is aangegeven dat biodiversiteit in het buitengebied een belangrijke plek moet krijgen in de op te stellen plattelandvisie. Bij de uitwerking hiervan wordt samenhang gezocht met de analyse van de huidige landschapsstructuren en de aanwezige biodiversiteit als uitwerking van dit beleidsplan.

[Beleidsregels ontwikkelen met kwaliteit in het buitengebied van de gemeente Dalfsen](#)

De gemeente Dalfsen werkt met beleidsregels voor ontwikkelen in het buitengebied. Het doel ervan is het behouden en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en het landelijk gebied sociaal economisch leefbaar te houden. Ook gezien de behoefte aan uitbreiding van de woningvoorraad wil de gemeente leegstand benutten om (al dan niet tijdelijke) woonoplossingen te vinden voor allerlei groepen. In voormalige agrarische bedrijfsgebouwen zijn nieuwe bestemmingen mogelijk, zolang die niet conflicteren met de agrarische sector. Denk aan een zorgboerderij om te wonen, gecombineerd met werken. De gemeente heeft de ambitie om te blijven zorgen voor een landelijk gebied waar het goed werken en wonen is. Waar de plattelandseconomie voldoende perspectief heeft op een duurzaam voortbestaan en waar de landschappelijke kwaliteiten zo hoog zijn dat het gebied voor de langere termijn een belangrijke recreatieve aantrekkingskracht heeft ontwikkeld. In de beleidsregels zijn de spelregels voor de volgende instrumenten opgenomen:

- Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB-beleid);
- Sloop voor Kansen (voorheen rood voor rood);
- De Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO).

[Lopende trajecten en gebiedsprocessen](#)

Gelijktijdig zijn er ook nog lopende trajecten en gebiedsprocessen op regionaal en/of gemeentelijk niveau die zijn wisselwerking met de op te stellen plattelandvisie hebben:

- **Beleidstraject Economisch Beleid:** het huidige economisch beleid loopt van 2013 tot 2020. Er is daarom nieuw economisch beleid nodig. Om de koppeling tussen beleidsstukken te behouden, sluit de ambtelijk projectleider van dit beleidstraject aan bij de projectgroep van de plattelandvisie.
- **Beleidstraject Spelen, bewegen en ontmoeten:** Ook het beleid rondom spelen, bewegen en ontmoeten loopt af en moet geactualiseerd worden. Hoewel een groot gedeelte van het beleid zijn weerslag vindt binnen de kernen, heeft het ook impact voor het landelijk gebied. Denk aan ommetjes in het landelijk gebied. De ambtelijk projectleider plattelandvisie sluit aan bij het beleidstraject spelen, bewegen en ontmoeten.
- **[Gebiedsproces ten Noorden van de Vecht](#)** (Zwolle, Staphorst, Dalfsen, Zwartewaterland): Er gebeurt veel in het grensgebied van de genoemde gemeenten. Zoals beschreven zijn er diverse ontwikkelingen aan de Dalfser kant van het grensgebied. Bijvoorbeeld het door de raad aangewezen energiezoekgebied Dalfser-West, de opgaven voor de actieve agrariërs en de gebieden die zijn aangewezen in de Omgevingsvisie voor uitbreiding dan wel een volledig nieuw bedrijventerrein langs de N340 en N377. Ook buurgemeenten Zwolle, Zwartewaterland en Staphorst en andere overheden als de Provincie vanuit het PPLG en het Waterschap hebben opgaven in dit gebied. Maar ook partijen als TenneT hebben een opgave in het gebied, bijvoorbeeld voor de netverzwaring. De ruimte in het gebied is echter schaars en de

impact op het gebied is groot voor de bewoners. Belangenorganisaties hebben aandacht gevraagd voor meer regie om een samenhangende ontwikkeling van het gebied gelet op de opgaven en belangen. Daartoe is een initiatief gestart om afspraken te maken voor een toekomstige ontwikkeling van het gebied in de vorm van een gebiedsvisie. De ambtelijk projectleider plattelandsvisie is aangehaakt bij het nu lopende traject.

- Gebiedsproces [energiezoekgebied Dalfserveld-West](#): In de gemeente Dalfsen is het nodig om meer grootschalige energie te gaan opwekken. Na onderzoek is het gebied Dalfserveld-West als meest geschikt genoemd en de gemeenteraad heeft dit gebied aangewezen als energiezoekgebied. Aan de hand van gestelde kaders wordt met het gebied gekeken of en hoe de opgave op het gebied van energieopwekking een plek kan krijgen in het gebied. Hierbij wordt de koppeling gelegd met andere opgaven, zoals leefbaarheid, biodiversiteit en de agrarische sector.
- Gebiedsproces [Proeftuin Opgewekt](#): In Proeftuin Opgewekt biedt cultuurhistorische kennis van landgoederen inspiratie voor de inpassing van energie- en klimaatprojecten die ook echt in de praktijk kunnen worden uitgevoerd. De minimale ambitie is om de landgoederen en hun omgeving zelfvoorzienend te maken qua energieverbruik en het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie te vergroten. Landgoederenzone Vechtdal is één van de proefgebieden.

3 Uitgangspunten

3.1 Inhoudelijke uitgangspunten

De volgende inhoudelijke uitgangspunten zijn voor de op te stellen plattelandsvisie gedefinieerd:

- Het platteland wordt in het kader van de plattelandsvisie gedefinieerd als alle gebieden buiten de vijf kernen van de gemeente. De plattelandsvisie gaat alleen over deze gebieden en dus niet over de kernen.
- De plattelandsvisie moet alle functies in het landelijk gebied integraal benaderen, waarbij het gezien de omvang en impact van de opgaven zo kan zijn dat op een bepaalde functie meer ingezoomd moet worden dan een ander.
- Voor het opstellen van de plattelandsvisie wordt verondersteld dat de opgaven en kaders voor het landelijk gebied (uit de hiervoor genoemde wet- en regelgeving van andere overheden) bekend zijn.
- De Omgevingsvisie 1.0 en de uitgevoerde gebiedsscan zijn het gezamenlijke vertrekpunt voor de op te stellen plattelandsvisie. De plattelandsvisie is een uitwerking op de Omgevingsvisie 1.0 en de Omgevingsvisie 1.0 blijft de overkoepelende toekomstvisie voor de fysieke leefomgeving. De plattelandsvisie staat dus niet naast de Omgevingsvisie, maar hangt er als uitwerking onder.
- Als uit (nieuwe) inzichten uit het traject voor de plattelandsvisie blijkt dat er aanpassingen doorgevoerd moeten worden in de Omgevingsvisie 1.0, dan wordt duidelijk aangegeven welke dat zijn en waarom. Deze kunnen dan via de beleidscyclus in de 2.0 versie van de Omgevingsvisie verwerkt worden.
- De in de Omgevingsvisie 1.0 gedefinieerde deelgebieden zijn de basis voor de verdere gebiedsgerichte uitwerking in de plattelandsvisie. De kenmerken en opgaven komen deels overeen, maar zijn ook verschillen tussen deelgebieden. Daardoor kan de ontwikkelingsrichting per deelgebied en per functie anders zijn. In de plattelandsvisie wordt waar nodig duidelijk onderscheid gemaakt per deelgebied en de mogelijkheden daarbinnen voor bepaalde functies.
- De plattelandsvisie moet per deelgebied een concretere richting kunnen geven aan de (ontwikkelings-)koers voor bepaalde functies en daarmee de beoordeling van initiatieven eenvoudiger maken.
- De plattelandsvisie moet (koppel-)kansen in beeld brengen per deelgebied die ingebracht kunnen worden in de gebiedsprocessen die gestart gaan worden in het kader van het PPLG. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan kansen op het vlak van leefbaarheid en biodiversiteit.

- Omdat de plattelandsvisie qua vorm vooral een uitwerking van en een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie moet worden, wordt gekeken hoe deze conform de eisen van de Omgevingswet kan worden opgesteld. Waar mogelijk wordt ook gelijktijdig een actualisatie van het uitvoerend instrumentarium (huidige beleidsregels) meegenomen.

3.2 Procesmatige uitgangspunten

De volgende procesmatige uitgangspunten zijn voor de op te stellen plattelandsvisie gedefinieerd:

- Het beleidsplan inwonerbetrokkenheid is uitgangspunt voor het betrekken van inwoners, ondernemers, gebruikers en andere belanghebbenden. Mede op basis hiervan wordt conform de participatieverordening een projectplan opgesteld en de startnotitie verrijkt. Het college stelt deze vast en de raad wordt hierover geïnformeerd.
- Participatie vindt gebiedsgericht plaats, aan de hand van de deelgebieden uit de Omgevingsvisie 1.0.
- In plaats van alleen stakeholders of belangenvertegenwoordigers te vragen, wordt de keuze gemaakt om iedereen in de gelegenheid te stellen deel te nemen aan het participatieproces. Verschillende belangen kunnen echter wel op verschillende plekken op de participatieladder staan. Het plan van aanpak moet hier duidelijk onderscheid in maken.
- Een goed proces is belangrijker dan een snel proces. Daarom wordt het (participatie-)proces en bijbehorende planning aangepast als dat nodig wordt geacht om tot een gedragen visie te komen. De stuurgroep beslist namens het college over dit proces, de raad wordt geïnformeerd over dergelijke wijzigingen in proces en planning.
- Veranderende kaders en koersen van andere overheden wordt zoveel als mogelijk geprobeerd mee te nemen in het lopende traject. Als het wezenlijke gevolgen heeft voor inhoud en/of planning, dan wordt het college en de raad hierover geïnformeerd.
- De plattelandsvisie en het uitvoeringsprogramma moeten, net zoals de Omgevingsvisie, dynamische documenten worden. Daarom bevat het ook een voorstel voor hoe het beleid actueel gehouden wordt.
- Er wordt niet verwacht dat er over alle keuzes overeenstemming met inwoners, ondernemers en gebruikers gaat ontstaan, omdat belangen simpelweg niet altijd overeen komen. Als er dilemma's ontstaan, dan worden deze in beeld gebracht en legt het college deze voor aan de gemeenteraad. Dit kan bij vaststelling van de plattelandsvisie, maar als het nodig is voor het vervolg, dan kan dit ook gedurende het proces voor komen. Geïnteresseerden mogen dus meedoen in het proces, maar uiteindelijk beslist de gemeenteraad over de dilemma's en de te volgen koers.

4 Organisatie en proces

4.1 Organisatie en betrokkenen

Bestuurlijk opdrachtgever: wethouder Betsy Ramerman (portefeuillehouder)
 Ambtelijke opdrachtgever: Paul ten Hoopen (concernmanager Ruimte)
 Projectleider: Marit Gorter

Projectgroep

Voor dit project is gekozen voor een structuur met een projectgroep en een stuurgroep. De samenstelling van de projectgroep staat nog niet vast. Deze kan wijzigen naar aanleiding het plan van aanpak van het te selecteren bureau. Vooralsnog is gekozen voor een projectgroep met ambtelijke vertegenwoordig van de meest prominente thema's in de plattelandsvisie.

Deelnemers projectgroep (naast projectleiders gemeente en bureau):
Simone Kiewiet (RO/Stikstof/Landbouw)
Uco Lautenbach (Economie)
Martijn Dijkman (Landschap en groen)
Alexandra van Schubert (communicatie/participatie)
Irma van der Ploeg (ondersteuning)

Andere inhoudelijke vakcollega's zijn op afroep in het kader van ambtelijke consultaties. Omdat leefbaarheid ook een sterke sociale component heeft, wordt goed gekeken naar de verbinding met het sociaal domein binnen het gemeentehuis.

Stuurgroep

Er is een stuurgroep ingesteld die op strategisch niveau per mijlpaal keuzes maakt en besluitvorming voorbereidt. De stuurgroep gaat hiermee niet over inhoudelijke kwesties en dilemma's, slechts over proces.

Deelnemers stuurgroep:

Betsy Ramerman, n.t.b. collegelid, Paul ten Hoopen, Marit Gorter, projectleider bureau

College

Het college stelt de definitieve startnotitie en plan van aanpak vast. Gedurende het proces kan waar nodig, bijvoorbeeld bij inhoudelijke dilemma's, opgeschaald worden naar het college.

Gemeenteraad

De gemeenteraad heeft al richting gegeven aan de opgave voor de plattelandsvisie door de Omgevingsvisie 1.0 vast te stellen (inclusief het raadsbreed aangenomen amendement). Daarnaast wordt de gemeenteraad voor de start van het proces gevraagd om aanvullende aandachtspunten mee te geven, waarmee de startnotitie wordt verrijkt. De gemeenteraad wordt op de hoogte gesteld van de definitieve startnotitie en het plan van aanpak. Daarnaast wordt hij uitgenodigd voor de participatiemomenten en op de hoogte gesteld van eventuele tussenproducten. Waar nodig, bijvoorbeeld bij dilemma's, kan verder opgeschaald worden naar de gemeenteraad. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad de plattelandsvisie vast.

Stakeholders:

Het opstellen van een stakeholderanalyse is onderdeel van de opdracht aan het bureau.

4.2 Aanpak

Wordt later aangevuld. De precieze aanpak is nog niet bekend, aangezien het aanbestedingstraject nog niet is afgerond.

4.3 Planning

Wordt later aangevuld. De precieze planning is nog niet bekend, aangezien het aanbestedingstraject nog niet is afgerond.

Een gedetailleerde planning is er nog niet, aangezien er nog geen opdracht gegund is aan een bureau. Grofweg wordt de volgende planning voorzien:

Q3 '23:

- Raadsbehandeling gebiedsscan en kaders voor vervolgproces
- Inkooptraject bureau vervolgproces
- Interne startbijeenkomst projectgroep
- Voorbereidende werkzaamheden participatie

Q4 '23:

- Start participatietraject plattelandsvisie

Q2 '24:

- Oplevering plattelandsvisie

Oriënterende gesprekken met bureaus heeft bevestigd dat het opleveren van een eindproduct voor de zomer van 2024 vooralsnog haalbaar lijkt, wanneer wordt gestart in Q3 van 2023. Neemt niet weg dat er onvoorziene omstandigheden kunnen voordoen die vertraging opleveren (zie ook paragraaf 5.3 Risico's).

4.4 Communicatie

Zodra het stappenplan en de planning concreet is, wordt ook een communicatieplan opgesteld.

5 Randvoorwaarden

5.1 Capaciteit

Geschatte inzet voor gehele traject
rekening houdende met doorlooptijd tot Q2 2024

Wie	Hoeveel	Totaal
Projectleider:	1,5 dag per week	ca. 500 uur
Projectgroep lid:	20 uur p.p. totaal	ca. 60 uur
Inzet communicatie:	0,5 dag per week	ca. 160 uur
Inzet ondersteuning:	3 uur per week	ca. 120 uur
Inzet overige collega's:	15 uur p.p. totaal	ca. 120 uur

5.2 Budget

Markt verkennende gesprekken heeft ons geleerd dat de kosten voor het opstellen van een plattelandsvisie tussen de € 60.000 en € 100.000 zullen bedragen. Er zijn bovendien extra kosten voor communicatie, waarvoor ingehuurd moet worden. Hiervoor is **pm** benodigd. Daarnaast zijn er facilitaire kosten (denk aan zaalhuur, advertenties, drukkosten) te verwachten à **pm**.

Op dit moment is € 50.000,- budget gereserveerd voor opstellen van een plattelandsvisie. Als het totaalbedrag voor het opstellen van de plattelandsvisie hoger uitvalt, dan wordt er via de P&C cyclus extra budget gevraagd. De provincie heeft aangegeven dat er mogelijkheden zijn voor subsidie. De hoogte ervan is echter nog niet bekend.

5.3 Risico's

Er zijn een aantal risico's waardoor uitvoering van dit traject niet conform de verwachte geschetste aanpak kan plaatsvinden:

1. Nieuwe of gewijzigde kaders en koersen van hogere overheden

Zoals eerder aangegeven, lopen er nu veel verschillende beleidstrajecten en programma's. Deze processen spelen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Lopende trajecten zijn bijvoorbeeld het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), de verstedelijkingsstrategie regio Zwolle, de regionale energiestrategie (RES) en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie. Uit deze trajecten komen regels en maatregelen, waar wij ons als gemeente Dalfsen ook aan moeten houden.

Omdat zowel de opgaven als de belangen groot zijn, verandert er nog wel eens iets in deze processen. Zowel qua doorlooptijd als qua inhoud, waar bepaalde gebeurtenissen invloed op kunnen hebben. De val van het kabinet is hier een voorbeeld van, waarvan nu nog niet in te schatten is wat voor gevolgen dit heeft voor de lopende beleidstrajecten en programma's. Hierdoor zijn bepaalde kaders (nog) niet helder en kunnen deze ook nog veranderen.

Mocht dit echt wezenlijke gevolgen hebben voor de plattelandsvisie, zowel qua proces als inhoud, dan worden college en raad daarvan op de hoogte gesteld met een voorstel over hoe hiermee om te gaan.

Om dit te proberen te ondervangen, wordt één van de procesmatige uitgangspunten ook dat de plattelandsvisie snel moet kunnen inspelen op ontwikkelingen, zowel gedurende het proces van opstellen als wanneer deze gereed is. Hierbij kan aansluiting gevonden worden bij de beleidscyclus van de Omgevingsvisie.

2. Participatie

Participatie is een belangrijk onderdeel van beleidstrajecten binnen de gemeente Dalfsen. De gemeente wil beleid met inwoners maken, in plaats van alleen voor inwoners. Een visie die niet gedragen wordt door bewoners en stakeholders, komt immers niet verder dan papier. Het is daarom belangrijk dat de inwoners, professionals en de politiek zich herkennen in het eindresultaat en dat het alle partijen toekomstperspectief biedt voor zover dat de gemeente daar invloed op heeft met haar beleid. Het uitgangspunt is daarom dat de plattelandsvisie in co-creatie met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere belanghebbenden wordt ontwikkeld.

Het op de juiste manier organiseren van participatie en recht doen aan de inbreng van de betrokkenen kost echter tijd. Door aan de voorkant afspraken te maken met college en raad over het participatieproces, dit vervolgens goed uit te werken met een bureau en daarbij advies te vragen aan experts, hopen we een goed traject neer te kunnen zetten. Een participatieproces is echter niet altijd aan de voorkant goed in te schatten. Zo kan het zijn dat er gedurende het proces wordt geconstateerd dat extra actie moet worden ondernomen, bijvoorbeeld een extra bijeenkomst of extra consultatieronden. Hierdoor kan er vertraging ontstaan in het proces, waarvan stuurgroep, college en raad dan zo snel mogelijk op de hoogte moeten worden gesteld.